

Kommunstyrelsen**Remissvar**

2021-09-23

Marina Tilderlindt Wihk
marina.tilderlindt@hammaro.se

Justitiedepartementet

Vår beteckning:
KS 2021/205

Er beteckning:
Ju2021/02425

Yttrande över betänkandet Kommuner mot brott (SOU 2021:49)**Hammarö kommuns remissvar**

Hammarö kommun avstyrker utredningens förslag i sin helhet med motiveringen att det i betänkandet saknas ett tydligt och konkret förslag på hur de enskilda kommunerna ska ersättas för de nya obligatoriska uppgifterna. Hammarö kommun kan därmed inte ta ställning till vad förslaget innebär för kommunen eller bedöma förutsättningarna för kommunen att efterleva lagens syfte och intentioner. Liksom utredningen konstaterar i betänkandet, ska staten kompensera kommunerna från grunden när nya obligatoriska uppgifter åläggs kommunerna, detta i enlighet med den så kallade finansieringsprincipen. Eftersom utredningen inte presenterar ett sådant förslag till finansiering, ställer sig Hammarö kommun frågande till om finansieringsprincipen kommer att tillämpas och om kommunerna kommer att kompenseras fullt ut för det nya lagstadgade uppdraget.

Hammarö kommun vill dock förtydliga, ovan anförda till trots, att kommunen i grunden är positiv till att det införs ett lagstadgat brottsförebyggande uppdrag på kommunal nivå. Kommunen anser att utredningen har lagt sig på en rimlig ambitionsnivå i lagförslaget och anser att övriga förslag om strategiskt – operativt- samt ekonomiskt stöd till kommunerna kan skapa goda förutsättningar för ett effektivare brottsförebyggande arbete, såväl lokalt som på samlad samhällslig nivå. Hammarö kommun anser även, i likhet med utredningen, att det finns ett behov av att samtliga kommuner får ett lagstadgat uppdrag att vara samordnande aktörer inom det egna geografiska området samt att en utsedd funktion ska vara ansvarig för arbetet. Detta, tror kommunen, kan leda till ökad tydlighet och effektivitet i det brottsförebyggande arbetet samt ge övriga relevanta aktörer för arbetet en tydlig och naturlig medpart. För att kommunerna ska få goda förutsättningar att efterleva ambitionsnivån i uppdraget är det dock av avgörande betydelse med full statlig finansiering i enlighet med finansieringsprincipen. Hammarö kommun ser därför vikten av att ersättningen till kommunerna, i likhet med ersättningen för krisberedskapsarbetet, ska delas in i en *grundnivå* för att täcka kostnaderna för den samordnande funktionen samt i ett *verksamhetsbidrag* baserat på kommuninvånarantal för att täcka övriga kostnader.

Hammarö kommun lämnar sina övriga synpunkter på förslagen nedan.

Avsnitt 11.1 – Regleringens form (sid. 159–161)

Hammarö kommun instämmer i utredningens bedömning att det för närvarande inte finns en lämplig befintlig lagstiftning för en reglering av hur kommunerna ska arbeta med brottsförebyggande frågor. Kommunen konstaterar att det hade varit lämpligt att ett sådant uppdrag hade ingått i direktivet inför ny socialtjänstlag. Eftersom så inte har varit fallet, samt att man i direktivet tydliggjort att förslagen till ny socialtjänstlag inte får vara kostnadsdrivande eller ambitionshöjande, ser Hammarö kommun att det mest lämpliga är att föreslå en helt ny lag för kommunernas ansvar. I och med att förslaget innebär en helt ny obligatorisk uppgift för kommunerna innebär det också ett åtagande för staten att finansiera de uppgifterna fullt ut samt att intentionerna ska vara möjliga att uppnå, likväl för mindre som för större kommuner.

Avsnitt 11.2 – Lagens syfte och vissa begrepp (sid. 161–164)

Kommunen instämmer i utredningens bedömning att det inte behöver vara en nackdel att det inte finns en enhetlig definition av begreppet brottsförebyggande arbete. Kommunen anser även att det är positivt att utredningen konstaterar att det ska vara upp till kommunerna att bedöma vilka lämpliga åtgärder som ska genomföras för att möta de lokala problem som identifieras i lägesbilden samt att det ska vara möjligt att fokusera på såväl brottsförebyggande som trygghetsskapande åtgärder.

Avsnitt 11.3 – Närmare om lagens innehåll (sid. 164–183)

Hammarö kommun anser att förslagen om lägesbild, åtgärdsplan och uppföljning minst vart annat år är adekvata förslag utifrån syftet med lagen. Hammarö anser också att lagförslaget hamnar på en rimlig ambitionsnivå för kommunerna. Förslaget om att en samordningsfunktion för det brottsförebyggande arbetet ska finnas i samtliga kommuner anses även utgöra en grundläggande förutsättning för att uppnå syftet med lagen.

För Hammarö kommuns del innebär lagförslaget en väsentlig ambitionshöjning i jämförelse med hur kommunen arbetar idag. Hammarö har visserligen ett operativt- och strategiskt råd för säkerhets- och trygghetsfrågor men saknar en samordnande funktion för det brottsförebyggande arbetet. Förslagen om att ta fram lägesbild efter kartläggning över brottsligheten i kommunen och, efter analys om orsaks- och verkanssamband, besluta om en åtgärdsplan innebär också en betydande ambitionshöjning som bedöms vara både resurs- och tidskrävande för flera funktioner och avdelningar inom organisationen.

Enligt Hammarö kommuns bedömning kräver lagförslaget om att ha en samordnande funktion en resursättning om minst 50 procent av en heltid för att arbetet ska kunna ske på ett ändamålsenligt sätt med alla de ansvarsområden som ingår i uppdraget. Även Brå pekar på att en framgångsfaktor för ett ändamålsenligt brottsförebyggande arbete på

kommunal nivå är en samordnande funktion som arbetar med uppgifterna på minst 50 procent. Därutöver tillkommer behov av resurser för att täcka tids- och resursåtgång för övriga funktioner i organisationen som ska vara delaktiga i arbetet.

Avsnitt 11.5 – Uppföljning av lagens tillämpning (sid. 185–187)

Hammarö kommun avstyrker förslaget om att Brå får i uppdrag att ansvara för uppföljningen av lagens tillämpning och tillstyrker att Brå tillsammans med länsstyrelserna ska arbeta fram ett förslag på hur ett system för uppföljning kan konstrueras. Hammarö anser att länsstyrelserna i stället för Brå bör få i ansvar att följa upp kommunernas tillämpning av lagen, detta mot bakgrund av deras närhet och regionala kunskap om och förståelse för kommunernas specifika förutsättningar och behov i länet.

Avsnitt 15.6.2 – Kostnadsberäkning (sid. 235–236)

Hammarö kommun anser att betänkandet har betydande brister i den ekonomiska beräkningen samt att det saknas ett resonemang eller tydliggörande kring vilken ersättning som ska utgå till respektive kommun för fullgörandet av det nya uppdraget. Enligt Hammarö kommun bör även beräkningen för statens totalkostnad för förslaget ligga något högre än vad som redovisats i betänkandet med hänsyn till uppräknig av konsumentprisindex (KPI).

Hammarö saknar vidare i beräkningen ett resonemang kring varför utredningen väljer att räkna på de tre största kommunerna avseende grundbeloppet och dividera det på invånarantal. Grundbeloppet för kommunerna, som tydliggörs i MSB:s och SKR:s överenskommelse från 2018, är satt för att respektive kommun ska kunna hålla en funktion med erforderlig kompetens för samordning av kommunens uppgifter i krisberedskapsarbetet, därutöver ingår en verksamhetsersättning för övriga uppdrag på 17,25 kr per invånare. För Hammarö kommun är ersättningen satt till 318 000 kr i grundbelopp och därutöver 17,25 kr/invånare i verksamhetsersättning. Indexuppräknat innebär grundbeloppet en ersättning på drygt 19 kr per invånare för Hammarö kommuns del. Beräknar man annorlunda och lägger ihop grundbeloppet som betalas ut till samtliga kommuner i landet för krisberedskapsarbetet och dividerar med rikets befolkning hamnar ersättningen i stället på drygt 10 kr per invånare i ersättning. Skillnaden blir i alla fall stor, oavsett vilken beräkningsmetod som används, i jämförelse med 3,80 kr per invånare som utredningen har valt att räkna på. På totalnivå blir skillnaden nästan 80 miljoner kronor, vilket i sin tur motsvarar ca 270 000 kr per kommun i Sverige. Enligt utredningen blir totalnivån något lägre än vad som totalt sett gäller för beredskapsarbetet. För Hammarö kommuns del innebär dock 270 000 kr en betydande skillnad i vad kommunen kan göra i det brottsförebyggande arbetet.

Bilagor

Protokollsutdrag, kommunstyrelsen, 2021-10-18.